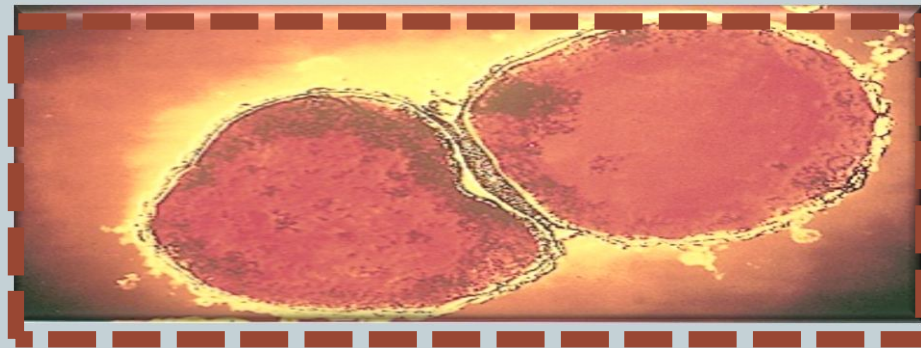

Meningokoková onemocnění ve 21. století – pohled klinika

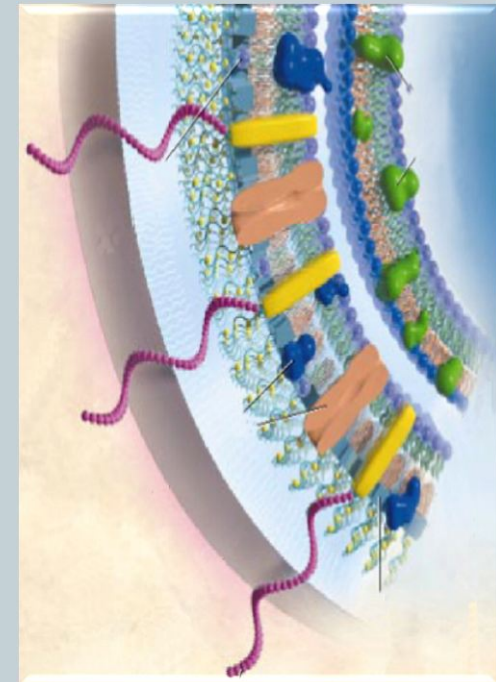
VILMA MAREŠOVÁ
UNIVERZITA KARLOVA, 2. LF
I. INFEKČNÍ KLINIKA A
KATEDRA INFEKČNÍHO LÉKAŘSTVÍ IPVZ
NNB PRAHA

Neisseria meningitidis

- Gramnegativní diplokok
- Buněčný obal:
  1. Cytoplasmatická membrána
  2. Peptidoglykanová vrstva
  3. Zevní membrána
    - LPS lipopolysacharid
    - OMP zevní membránové proteiny

Invazivní meningokoky

- opouzdřené kmeny
- obalové polysacharidy

Hlavní charakteristiky *N. meningitidis*

3

- Striktně lidský patogen,
- Přímý přenos kapénkami
- *N. meningitidis* vysoce citlivá na vyschnutí, chlad, sluneční záření a změny pH
- Různé interakce s lidským organismem
  - od asymptomatického nosičství až po závažné invazivní onemocnění
- Mnohočetné faktory virulence
patogen ↔ hostitel

Meningokokové infekce

kolonizace

nosičství $\Leftarrow$ faryngitis $\Rightarrow$ úzdrava

meningitis $\Leftarrow$ bakteriemie $\Rightarrow$ úzdrava

meningitis $\Leftarrow$ sepse $\Rightarrow$ úzdrava

smrt

Rosenstein NE *et al.*
N Engl J Med 2001

Klinické projevy

5

- Meningokoková **faryngitida** – terapie PNC
- **Bakteriémie** tranzitorní s faryngitidou -terapie dtto
- **Bakteriémie** s rozvojem **sepsy** – 25% smrtnost, převažuje N. m. C
- **Purulentní meningitida** – 5% smrtnost, převažuje N. m. B
- Meningokoková **pneumonie** – u 10 % meningitid, většinou séroskupina Y
- **Další** – artritida, myo- a perikarditida,....

Rizikové faktory pro IMO

Snížená imunitní odpověď	Porušená slizniční bariéra v nasofaryngu	Sociální faktory
<ul style="list-style-type: none"> • Deficit komplementu • Deficit protilátkové odpovědi • Asplenie • HIV/AIDS • Genetické polymorfismy • Únava, nedostatek spánku	<ul style="list-style-type: none"> • Kouření, i pasivní<ul style="list-style-type: none"> - až 8x vyšší riziko pro dítě, kouří - li oba rodiče - 3x vyšší, kouří-li jeden • Respirační onemocnění 	<ul style="list-style-type: none"> • Úzký kontakt s nemocným • Shromáždění, davy • Líbání • Diskotéky/bary

1. Rosenstein NE *et al.* *N Engl J Med* 2001;344:1378–88; 2. Figueroa JE *et al.* *Clin Microbiol Rev* 1991;4:359–95; 3. Bilukha OO *et al.* *MMWR Recomm Rep* 2005;54:1–21; 4. Imrey PB *et al.* *J Clin Microbiol* 1995;33:3133–37; 5. Neal KR, *et al.* *BMJ* 2000;320:846–49. 5. Kriz.P. *Arch Dis Child* 2000 Aug;83(2):117–21.

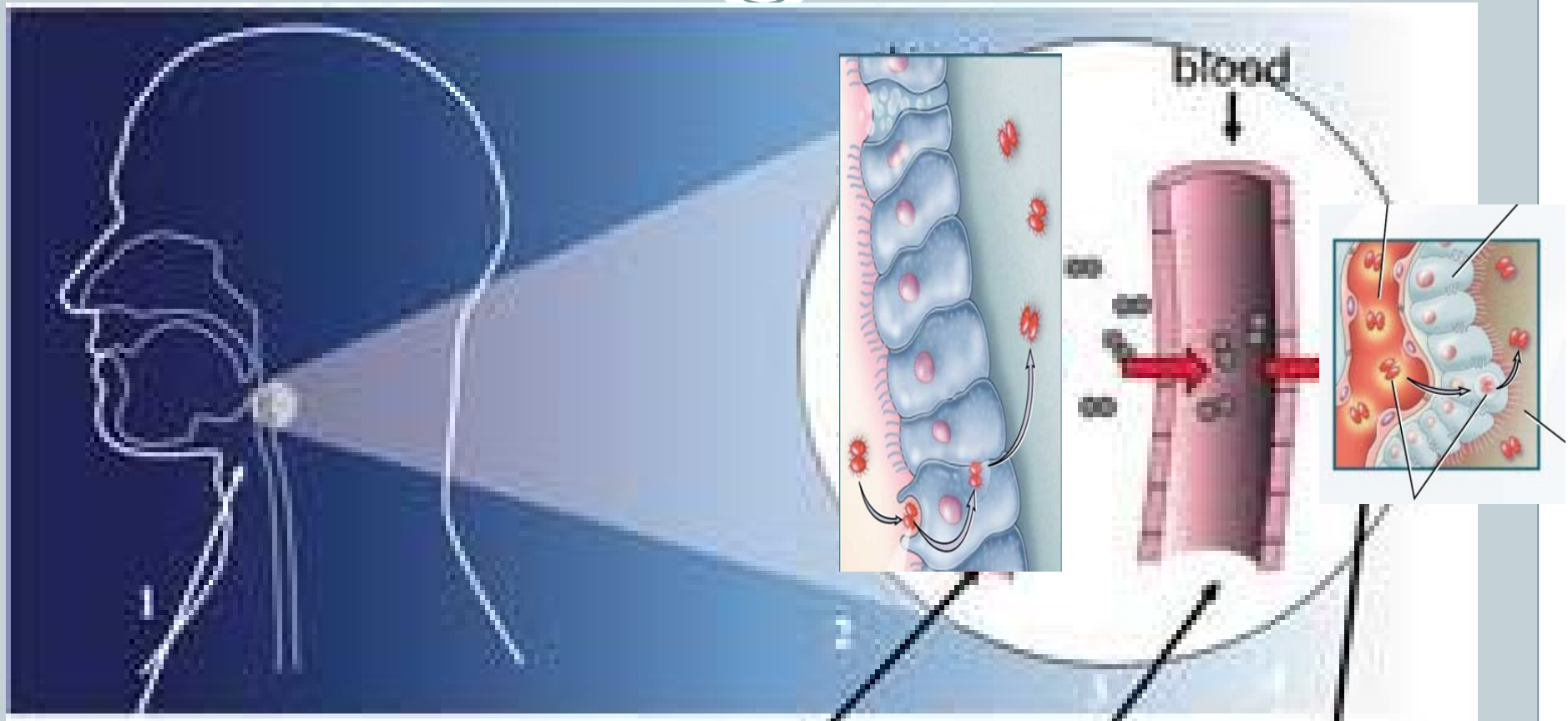
Rizikové faktory ze strany agens

- polysacharidové pouzdro (obal)
- velká variabilita povrchových antigenů (Ag)

Od kolonizace k invazivní infekci

8

Kolonizace

Invaze přes epitel
nosohltanu

Průnik do
krve

Šíření – sepse,
meningitida

Základní charakteristiky IMO

9

- **Rychlé** - perakutní onemocnění, úmrtí možná během prvních 24–48 hodin (medián hospitalizace kolem 19 hodin !!) ^{3,4}
- **Zrádné** - symptomy zpočátku nespecifické, rozvinutá stádia onemocnění se špatnou odpovědí na léčbu ^{1,2}
- **Závažné** - bez adekvátní léčby většinou fatální, i při nejmodernější léčbě celková smrtnost kolem 10 % (liší se dle sérotypů).
Až 19 % přeživších se závažnými trvalými následky – amputace končetin, hluchota, mentální retardace atd. ^{1,2}

1. Rosenstein NE, et al. *N Engl J Med*.2001 2. WHO fact sheet on meningococcal disease.
3. Van Deuren M et al. *Clin Microbiol Rev* 2000; 4. Thompson MJ et al. *Lancet* 2006;

Prognostická kritéria (skóre ≥ 9)

- Systolický TK ≤ 75 mm Hg u osob < 4 r, < 85 mm Hg u > 4 r 3b.
- Rozdíl periferní a centrální teploty $> 3^{\circ}\text{C}$ 3b.
- Glasgow skóre ≤ 8 nebo zhoršení ≥ 3 b/1hod. 3b.
- Zhoršení stavu před skórováním za h. 2b.
- Absence meningeálního syndromu 2b.
- Rychle se šíření purpury, ekchymóz 1b.
- Deficit bazí ≥ 8 1b.

Neuroinfekce

Při podezření IMO (horečka, vážnoucí šíje, poruchy vědomí) **stanovení diagnóza a zahájení i.v. léčby do 30'**

- **10 min.** anamnéza - léková alergie, předchozí meningitida, sinusitida, otitida, úrazy, oční pozadí, vyloučení fokálního neurologického deficitu
- **5 min.** zahájení i.v. s odběrem hemokultury
- **10 min.** LP
- **5 min.** zahájení ATB léčby

Vyšetření MMM !

Diagnostický postup při příjmu

- Základní interní a neurologické vyšetření
- Odběr krve na biochemické, hematologické a mikrobiologické vyšetření **HEMOKULTIVACE**
- Vyšetření očního pozadí
- Lumbální punkce: MMM se vyšetřuje biochemicky, cytologicky, **mikrobiologicky** (kultivace, PCR)
- Při nepřesvědčivém či atypickém průběhu nemoci: EEG, CT, NMR, ELMI

Terapie

- **komplexní:**

- antiedematózní- mannitol, případně dexametazon

- úprava vnitřního prostředí, hydratace

- **antiinfekční:**

- iniciální $\Rightarrow$ cílená

Terapie - postup

-
- **Iniciální léčba**
hemokultivace
a kultivace MMM
  - **Cílená léčba**
identifikace
bakteriálního
antigenu LA /PCR
barvení podle
Grama
  - **3. generace
cefalosporinů**
(chloramfenikol při
alergii na
betalaktamy)
  - **Penicilin G**
(chloramfenikol při
alergii na
betalaktamy)

Prevence a profylaxe

- Chemoprofylaxe
- **Protektivní chemoterapie**
- Pasivní imunizace
- **Aktivní imunizace**

Nejčastější omyly při diagnostice horečnatého pacienta

- nezhodnocena anamnéza včetně EA
- nezměření **T, D, DF, TK**
- opominutí aspekce **svlečeného** pacienta
- nesprávné zhodnocení vyrážky: rubeola, krevní onemocnění
- pozdní hospitalizace, pozdní léčení

Shrnutí

- **při podezření rychlý transport do nemocnice**
- rychlé stanovení diagnózy a včasná terapie (u purulentních m. do 30 min po příjmu)
- terapie komplexní: JIP – kauzální + symptomatická
- rizika úmrtí, komplikací a následků
- Vhodná prevence, profylaxe

Děkuji za pozornost

